

De Herald

van de

Bereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan den Uitgever J. A. WORMSER, Bureau N. Z. Voorburgwal 44, te Amsterdam. Inzendingen die later dan Dinsdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 6 Juni 1897. N°. 1015.

Abonnementsprijs franco aan huis, per drie maanden f. 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertenties van 1 tot 6 regels 80 Cent; voor elke regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van Heidegaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

„De gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen“.

[PINKSTEREN.]

De genade van den Heere Jezus Christus, en de liefde Gods, en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen, Amen.
2 Cor. 13: 13.

Pinksteren blijft voor Christus' kerk op aarde de dag, niet waarop ze ontstaan, niet waarop ze ontvangen, maar dan toch de dag waarop ze als wereldkerk geboren is. Tot op de dagen, toen Israël onder de naties verscheen, waren er wel geloovigen, was er wel openbaring van Gods zijde, en van de zijde der kinderen Gods dienst en eeredienst van den Heilige, maar tot een zichtbare kerk aaneengesloten waren ze nog niet. En ook, onder Israël school wel de kerk in de schaduw van Israëls nationale existentie, maar de vrijgemaakte, en zelfstandig geworden, de heel ons menscheit geslacht omvattende, kortom de heilige, algemeene, Christelijke kerk was het nog niet. Met gelijke beslistheid moet daarom beide beelden: zoowel eenzijdig als de aanvang van Christus' kerk in het Paradijs liggen, als anderzijds dat haar zelfstandig optreden, niet voor één volk, maar voor heel de wereld en voor heel ons menscheit geslacht, eerst dagteekent van den ganschen doorluchtigen, den van God bestelden Pinksterdag te Jeruzalem.

Gelijk in het Paradijs de Heere God eerst 's menschen lichaam geformeerd had uit het stof der aarde, en daarna in zijn nagestentenis in de aarde, of gelijkelijk staat „den geest des levens“, opdat alzo eerst de mensheid tot volle, levendige existentie zou komen, zoo ook was door al wat voorafging eerst het lichaam der kerk in den kring van Jezus' discipelen geformeerd, en nu op den Pinksterdag voor in dat lichaam der kerk de Heilige Geest, opdat zoo eerst Christus' kerk tot haar optreden in de wereld, en tot het vervullen van haar dienst voor de herschepping aller dingen, bekwamd zou worden.

We zijn gedoopt in den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes, en wortel van alle belijdenis onder de Christenheid is daarom de belijdenis der heilige Drie-eenheid. Maar hoe diep de kern van dit aanbiddelijk mysterie ook in het wezen van den levenden God voor ons wegschuilt, toch teekent zich, zij het ook op gebrekkige wijze, deze drie-eenheid van het Heilige ook in de openbaring des levens voor ons af. Stamenlijst blijft het, als wij de Schepping meer bijzonderlijk met den Vader, de Verlossing nader met den Zoon, de heiligmaking meer eigenaardig met den Heiligen Geest in verband stellen, want elk Christen weet en belijdt, dat alle uitgang werk der Goddelijke majesteit aan deze drie Personen gemeen is. Maar niettemin geeft die onderscheiding, mits ze nooit scheiding worde, voor ons besef klaarheid. En zoo mag gezegd, dat elk jaargetij, dat wisselt, elk jaar dat verloop, ons een dag des Vaders brengt, een dag die ons spreekt van God den Vader als onzen Schepper; dat evenzo Bethlehem en Golgotha en de dag der Verrijzenis ons het getuigenis brengen van God den Zoon en onze Verlossing. En in dat verband, in die

reels, in die opeenvolging, is nu Pinksteren de groote en doorluchte dag, waarvan reeds Joël profeteerde, die ons de rijke openbaring brengt van God den Heiligen Geest, of onze Heiligmaking.

Pinksteren is de dag, die ons betuigt, niet maar dat er krachten, dat er werkingen, dat er invloeden en aandoeningen des Heiligen Geestes in menschen begonnen te werken. Immers wie dat waant doet al het werk Gods in het Paradijs, in Abrahams tent en onder Israël te niet. Veel eer toont de Heilige Schrift, en belijdt op haar gezag Christus' kerk, dat de werkingen des Heiligen Geestes in het gemeen van de ure der Schepping al uitgingen, toen het nog „duister was op den afgrond en de Geest Gods zweefde over de wateren“; en meer nog dat de Geest Gods reeds van oude dagen af geestelijk wrocht, dat zijn werkingen in al Gods heiligen waren, ja, dat „God zijn Heiligen Geest in het midden van Israël gesteld had“ (Jesaja 63: 11). Ook in de Vleeschwording des Woords was het werk der ontvangenis uit den Heiligen Geest, en bij den Doop daalde de Heilige Geest op den geboren uit Maria neder, en voor en na zijn verrijzenis had Christus „de gave des Heiligen Geestes“ aan zijn jongeren verleend. Ondenkbaar en onmogelijk alzo, dat de werkingen, de gaven, de invloeden van den Heiligen Geest eerst op den Pinksterdag naar Gods heiligen uitgingen. Ware er dan ook op den Pinksterdag niets anders geschied, dan dat de apostelen en wie met hen in de opperzaal vertoefden, in rijker mate gaven des Geestes hadden ontvangen, zoo zou er in dien Pinksterdag niets doorluchtigs, niets ongemeens noch ongewoons zijn te ontdekken, niets dat niet ook vroeger plaats greep, en zich niet telkens daarna, eeuw in eeuw uit, herhaald heeft, nog herhaalt, en tot aan de wederkomst des Heeren herhalen zal.

Scherp moet deswege door wie den Pinksterdag verstaan wil het woord van den apostel Johannes gevat, dat „de Heilige Geest er (voor Golgotha) nog niet was, want dat Jezus nog niet verheerlijkt was“ (Joh. 7: 39). Werkingen, invloeden, gaven des Heiligen Geestes waren er steeds geweest, maar nu zou er iets anders, iets nieuws komen, en dat nieuwe tekenende Jezus zelf in deze woorden: „dat alsdan stroomden des levenden waters uit de geloovigen zouden vloeien“. Van dit zeggen toch teekent de apostel aan: „Dit zeide hij van den Geest, dien ontvangen zouden degenen die in hem geloofden, want dusver was de Heilige Geest er nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was.“

Hoe meer het einde naderde, des te meer was Jezus dan ook zelf vervuld van die heerlijke gedachte, en met name, toen hij, vlak vóór zijn sterven, zijn jongeren toesprak, herhaalde hij het hun tot driemaal toe, dat hij nu van hen ging, maar dat hij, aan 's Vaders rechterhand verhoord, hun zou toezenden, niet gaven des Geestes, maar den Heiligen Geest zelf, den Trooster, die hen in alle waarheid leiden zou, die het uit het zijne zou nemen, en het hun zou verkondigen.

In klare, doorzichtige, alle misduiding uitsluitende woorden heeft alzo Christus zelf het zijn jongeren vooruit verkondigd, dat, hetgeen op den Pinksterdag te komen stond,

niet was een gave, een kracht, een werking, een invloed des Geestes, maar God de Heilige Geest zelf, een komen tot de wereld van den derden Persoon der heilige Drie-eenheid, gelijk de tweede Persoon der heilige Drie-eenheid tot deze wereld gekomen was in Bethlehems kribbe. En toen de Pinksterdag tot het verleden behoorde, en de kerk van Christus, onder de hoede der apostelen, die wereld is ingegaan, hebben Jezus' apostelen het gedurig aan de geloovigen betuigt, dat zij, en allen saam als gemeente, en persoonlijk in hun eigen zielsbestaan, een tempel Gods waren, een woonstede Gods in den Geest, want dat de Heilige Geest in hen woonde. Ja, zoo persoonlijk is dit door de apostelen betuigt, dat ze ons spreken van den Heiligen Geest, als van Een, die in ons eigen hart met onzen geest getuigt dat we kinderen Gods zijn, en zelfs gewagen van een bidden van dien Heiligen Geest in ons eigen hart met onuitsprekelijke verzuchtingen.

De geheel eenige, de vooraf onbekende, en daarna zich nooit herhaald hebbende gebeurtenis van den Pinksterdag, is en blijft derhalve de nederdaling van God den Heiligen Geest, om woning te maken in Gods tempel op aarde, d. i. in het mystieke Lichaam van Christus, toenmaals vertegenwoordigd in de elfen en wie met de elfen in de opperzaal van Jeruzalem in de liefde Christi vereenigd waren. En dat wel, niet een nederdalen, om straks daarna de kerk weer te verlaten, maar een nederdalen, om woning onder ons te maken, en bij ons te blijven tot in der eeuwigheid.

Dit is het alzo wat den Pinksterdag gansch doorluchtig, groot in de historie der wereld, en onder de dagen geheel eenig maakt, dat namelijk op dien dag der dagen de gemeenschap, de blijvende, de nooit weer weggaande gemeenschap des Heiligen Geestes aan de herboren menscheit geschooten is, en dat God de Heilige Geest alsnu in Christus als ons Hoofd en in ons als zijn leden woont.

Op de onteedere vraag der weetgierigheid: waar dan thans de Heilige Geest te vinden is, en op wat punt in het zichtbare ge Hem grijpen kunt, — valt geen ander antwoord te geven, dan de wedervraag: waar, op welk punt van uw lichaam ge uw eigen ziel kunt grijpen. Ge weet, ge kent, als ge in de teederheid der liefde op uw kind nederziet, dat in die lichamelijke verschijning, die voor u staat, de ziel van uw kind aanwezig is, dat uw kind een ziel bezit en dat die ziel in dat lichaam woont. Maar als men u nu verder vraagt, of ge, om de ziel van uw kind te grijpen, de hand of de borst of het hoofd moet uitkiezen, keert ge u met weerzin van zoo werktuiglijken vrager bij zoo heilige teedere zaak, als de ziel van uw kind is, af. En zoo nu ook, heeft het geen zin, om te vragen, waar, zoo de Heilige Geest op aarde woont, die Heilige Geest dan in het zichtbare te grijpen is; want immers het geestelijke is niet te grijpen; en wie zou ooit den Heiligen Geest in plaats beperken, Hem den alomtegenwoordigen God, die slechts in dien zin kan inwonen in het geschapene, dat Hij een daartoe bereid schepsel kiest als brandpunt om er zijn stralen van te doen uitgaan?

Ge kunt, ge moet alzo belijden, dat de woonstede van den Heiligen Geest is in de gezamenlijke heiligen op aarde, wijl deze allen saam de leden van het mystieke Lichaam des Heeren op deze wereld zijn. Dat is de grens. In dien kring is de gemeenschap der heiligen, omdat deze allen in het lichaam des Heeren zijn ingelijfd. En derhalve weet ge, dat in dien kring, als één geheel genomen, en zich uitstrekende over alle naties en volkeren, God de Heilige Geest woont. Maar overmits God en niet gij het hart doorgrondt, en wel uw God, maar niet gij al zijn heiligen over heel de wereld kent, kan er van aanwijzing dezer woonstede Gods, of van afmeting van haar lengte en breedte en hoogte en diepte geen sprake zijn, en is het voor u alleen de vraag, of gij in uw plaats en op de plek, waar God de Heere de plaatsen van uw woning beschikt heeft, tot de gemeenschap der heiligen gekomen zijt en in de gemeenschap met den Heiligen Geest leeft.

Dat is het dan ook, waarom, zoo dikwijls de geloovigen saamvergaderen, onder den Dienst des Woords en der Sacramenten, de zegenspreuk uitgaat: „Genade en vrede zij u van God den Vader, door Christus Jezus onzen Heere, in de gemeenschap des Heiligen Geestes“, opdat in de gemeente die gemeenschap met den in haar midden wonenden Heiligen Geest ontwaard en genoten worde. En evenzo waarom bij het sluiten van de vergadering der geloovigen, als een iegelijk naar zijn woning staat weer te keeren, de zegen op de gemeente wordt gezegd: „De genade van onzen Heere Jezus Christus, en de liefde Gods, en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen, Amen“; hetwelk bedoeld, dat het uiteengaan in de wereld en het terugkeeren naar eigen woning en bedrijf, geen oorzaak mag worden om de persoonlijke gemeenschap van den Heiligen Geest te verliezen. Alzo tweemaal gemeenschap met den Heiligen Geest. De éne voor de gemeente in haar geheel, en door deze bijzonderlijk ontwaard, gevoeld en genoten onder den Dienst des Woords, der Gebeden en der Sacramenten. De andere de gemeenschap met den Heiligen Geest voor de enkele personen, en voor de enkele gemeenten, die gekend wordt in het werk der stille bevinding, in het persoonlijk en huiselijk gebed, in den dienst en in den eeredienst, dien we in het gezin en in de eenzaamheid, uit innigen dank voor zijn onuitsprekelijke genade, aan den Drie-eenigen God opdragen.

Uit dien hoofde komt op elken herinneringsdag aan het Jeruzalemsch Pinksterwonder alzo weer de vraag tot elk kind van God, of hij waarlijk en inderdaad die gemeenschap des Heiligen Geestes geniet en oefent. Heugenis, gedachtenis, herinnering is op zich zelf reeds iets, en wie op het Pinksterfeest zich althans de inspanning gunst, om het voor achtien eeuwen gebeurde in en door en na te denken, steekt reeds hoog uit boven den oppervlakkige, die gedachteloos meezingt of misschien erger nog, in Pinksteren alleen een dag van ontspanning en ontslag van arbeid en moeite begroet. Het bezig zijn met het doorluchte feit van Pinksteren verraadt reeds interest in het Heilige, zin voor de hoogere dingen. Maar toch daarbij kunt ge niet blijven staan. Het feit zelf dat op Pinksteren plaats greep, verbiedt u dit.

Immers wie belijdt en erkent, dat God de Heilige Geest op Pinksteren tot onze wereld gekomen is, en de gemeente tot zijn woonstede heeft gekozen, en alzo nu nog in de Kerke Christi op aarde inwoont, die kan niet voortleven en mag niet voortgaan op zijn weg, alsof hij met dien nedergedaalden God niet rekende, en op dien inwonenden God geen acht sloeg. Te belijden, dat Hij er is, en te doen als ware Hij er niet, gaat niet saam. De inwoning van God den Heiligen Geest, oprechtelijk beleiden, stelt vanzelf en onverbiddeijk den eisch, dat ge op zijn liefelijke tegenwoordigheid merken, met zijn Goddelijke presentie eerbiediglijk rekenen, en Hem in zijn woonstede zoeken, aanbidden, ja, met heel de toewijding uwer ziel vereeren zult.

Sterker nog. Ge belijdt dat God de Heilige Geest inwoont in het mystieke Lichaam van Christus, en ge belijdt eveneens dat gij zelf, persoonlijk, van dat Lichaam van Christus „een levend lidmaat zijt en eenwig sult blijven“. Het is alzo niet iets buiten u, maar een heilige realiteit, waarbij ge zelf betrokken zijt, waar gij zelf deel aan hebt, en die waarheid en werkelijkheid in uzelfen moet blijken, — of uw persoonlijk bestaan en leven weersprekt regelrecht, wat ge met uw lippen belijdt.

Nu is die gemeenschap die gij met den Heiligen Geest moet hebben een tweeledige. Ze is enerzijds een gemeenschap waarin de Heilige Geest zich aan u mededeelt, en anderzijds een gemeenschap waarin gij uzelfen mededeelt aan den Heiligen Geest. Gemeenschap is uit haar aard altoos wederkeering. Er is alzo gemeenschap van den Heiligen Geest met u, en gemeenschap van u met den Heiligen Geest.

Toch mogen in de apostolische zegensbede deze beide niet tegenover elkander worden gesteld, en er mag niet gezegd, dat deze zegenspreuk, of uitsluitend de gemeenschap bedoelt, die van den Geest naar u uitgaat, noch ook dat die bede alleen ziet op de gemeenschap, waarin gij u ontsluit voor den Heiligen Geest.

Die dit waant, scheidt wat zich niet laat scheiden. Reeds onder menschen heeft ontsluiting van het hart des éenen vanzelf het gevolg, dat ook het hart des anderen voor hem opengaat. Liefde lokt liefde uit. Glans spreidt glans. Wie zich in de liefde geeft, zal in de liefde ontvangen. De stroom zelf houdt de bedding uit, en het is dank zij die bedding, dat die stroom te machtiger voortspoedt.

Zoo dus ook moet ge van de „gemeenschap des Heiligen Geestes“ belijden, dat, hoe rijker de gemeenschap is die de Heilige Geest u van zichzelf schenkt, des te lichter ook uw gemeenschap met dien Geest zal worden, en dat evenzo omgekeerd, hoe meer uw hart zich in bewuste gemeenschap voor dien Geest ontsluit, des te dieper en te krachtiger de gemeenschap diens Geestes in u door zal dringen.

Wel is het begin dier heilige gemeenschap nooit van onzen kant. Niet wij roepen den Heiligen Geest in, maar Hij begint met bij ons woning te maken en zich aan ons te openbaren. Het heilig initiatief is steeds aan de zijde des Heiligen Geestes, en gaat nooit van ons uit. Maar is van de zijde des Geestes de gemeenschap begonnen, dan gaat de werking beiderzijds, steeds met weder-

De Martelaren.

CCXXXIX.

FRANCISCO DE SAINT-ROMAIN.

Geen land van Europa, dat niet het bloed der martelaren heeft zien vloeien. Nederland, Frankrijk, Engeland en Schotland hebben hun aandeel moeten leveren aan die schare, die hare belijdenis met haar bloed heeft bevestigd. Ook Spanje. Een der martelaren uit dit land was Francisco de Saint-Romain, een man van goeden huize, uit Burgos afkomstig en zeer gezien bij allen die hem kenden, om zijn deugdzaamheid en zedigheid.

Opgevoed in de Roomsche leer, was hij die van harte toegedaan. Wonderlijk is echter de weg geweest, dien de Heere met hem gehouden heeft, om hem van zijne dwalingen te overtuigen. In den jaren 1540 waren eenige kooplieden van Bremen in „het Oostland“, bij gelegenheid der kermis, niet te Antwerpen gekomen, zoodat zij dat gewoon waren, om hunne schuld te betalen aan eenige Spaansche kooplieden. Derhalve besloten laatstgenoemden eenigen hunner naar Bremen af te vaardigen, om dit geld bij hunne schuldenaars af te halen.

Niemand kwam hun zoo geschikt voor om deze taak te volbrengen als Saint-Romain, daar hij de Bremische kooplieden het best kende. Saint-Romain begaf zich op weg met eenen reisgenoot, ook een Spanjaard, met wien hij na een lange en vermoeiende reis te Bremen aankwam. Zijn eerste verlangen was een kerk te bezoeken. Hij trad er een

binnen, waar juist gepreekt werd. De voorganger was Jacobus Spreng (Praepositus), de bekende prior der Augustijner-moenniken te Antwerpen, die in 1510 Gods Woord leerde kennen en predikte, doch den 26 Februari 1522 zijne reformatorische gevoelens in de St. Gudule te Brussel herriep. Toen begaf hij zich evenwel naar Bremen, waar hij terugkeerde tot de waarheid, en daar langen tijd die naar des Woords was. Hem dan hoorde St-Romain.

Ofschoon hij niet veel van de Duitse taal verstand, bleef hij toch luisteren, daar hij zeer nieuwsgierig was, om te weten welke de leer was, die in Duitschland verkondigd, maar door de Spanjaarden verhoed werd. En wat geschiedde? St-Romain verstand niet alleen de geheele preek, maar werd er diep door getroffen in zijne ziel. Na de godsdienstoefening liep hij naar den prediker, die hem zijne vriendelijke ontving en met een naam zijn huis nam. Daar herhaalde St-Romain hem van woord tot woord zijne rede en vroeg verklaring van de geheele leer, waarvan hij voor 't eerst iets had gehoord. Spreng stond verbaasd over de opwinding van dezen man en zijne plotselinge verwondering en maande hem aan kalm te zijn. Vervolgens leerde hij hem den Christus der Schriften kennen. Drie dagen bleef de bezoeker ten huize van den prediker, en in dien tijd werd hij geheel veranderd. Daarna kweekt hij zich van de taak, waarvoor hij naar Bremen was gekomen, doch telkens kwam hij bij den oud-prior terug, om nog meer te leeren. Dag en nacht dacht hij aan niets anders dan aan het Woord des Heeren. Zelfs begon hij aan anderen de pas gevonden waarheid te prediken. Behalve met Spreng, verkeerde St-Romain ook nog met een anderen oud-prior, een Dominikaan uit Schotland, die in 1534 van Lutherische gevoelens verdacht werd en eerst naar Engeland, toen naar het vasteland vluchtte.

Intusschen vergat hij zijne vrienden in Antwerpen ook niet. Hij schreef hun van zijne bekeering en predikte hun schriftelijk Christus den gekruisigde, terwijl hij zijn afkeer

uitsprak over de inquisitie en de verblinding der Spanjaarden betreurde.

Eindelijk besloot St. Romain naar Antwerpen terug te keeren, om zijne vrienden van den Heere te spreken, ten einde daarna naar Spanje te gaan en zijnen ouders den Christus te verkondigen. Ondertusschen schreef hij brieven aan den keizer, waarin hij hem verzocht af te zien van de vervolging der geloovigen. Ook schreef hij kleine Spaansche tractaten voor zijn landgenooten, om hen te bewegen tot het geloof in Christus.

Toen hij in Antwerpen kwam, zag hij zich door zijne vrienden bedrogen. Dezen toch hadden in hunne brieven aan hem te kennen gegeven, dat zij wel meermalen willen hooren van de goddelijke waarheid, die hem zoo na aan het hart lag. Maar hij vond bij zijn aankomst moenniken, door zijne vrienden van alles op de hoogte gesteld, die hem dadelijk gevangen deden nemen. Terstond onderzochten zij toen wat hij bij zich had en vonden boeken van Luther, Melancthon, Oecolampadius, alsmede spotprenten op den pous. Dit was genoeg, om hem van ketters te verdenken. Trouwens het onderzoek, mondeling bij hem ingesteld omtrent zijn geloof, stelde het boven allen twijfel, dat hij een ketter was. Zijne Spaansche vrienden hielden hem voor krankzinnig en sloten hem op in een toren, zes mijlen van Antwerpen, waar hij in een donker hol acht maanden doorbracht. Toch werd hij daar door mannen van aanzien bezocht, die hem aanrieten weer tot zijne oude gevoelens terug te keeren. De gevangenschap en de drang zijner vrienden brachten hem zóóver, dat hij hun belofde in het vervolg kalmer te zullen zijn. Na deze verklaring werd hij uit den kerker ontslagen. Twintig dagen vertoefde hij toen te Antwerpen, waarna hij zich naar Leuven begaf, waar hij in kennis kwam met Francisco Dryander, die geboortig was van dezelfde stad. Deze maande hem aan te blijven in zijn koopmanschap, waarin hij God evengoed kon dienen als wanneer hij dienaar des Woords werd, waaraan hij toen dacht.

Tevens waarschuwde hij hem, aan de eene zijde nooit om der menschen wil Christus in eenig punt te verloochenen, aan den anderen kant, zijn leven niet roekeloos in gevaar te brengen.

De martelaar beaamde dit, maar nauwelijks had hij Leuven verlaten, of hij begaf zich naar den Rijksdag van Regensburg, waar keizer Karel V op dat oogenblik was, en vond een middel om tot hem door te dringen, waarop hij bij hem aankwam. De Protestanten niet langer te vervolgen, daar bij hen de waarheid was. De keizer hoorde hem geduldig aan en beloofde de zaak ter harte te nemen. St-Romain was eerst met goede hope vervuld, maar zag zich daarin echter spoedig teleurgesteld, toen de keizerlijke te Regensburg allerlei gruwelen pleegden. Nog eens en nog eens verscheen hij voor den vorst. Telkens kreeg hij goede beloften. Maar toen hij zich hierna niet tevreden stelde en altijd weer terugkwam, werd hij gevangen genomen. Zijne vijanden wilden hem toen in den Donau werpen, maar dat verhinderde de keizer, die hem wilde gevonnisd hebben naar de wetten des rijks. Toen werd hij in een kerker geconfinieerd. Onder dit alles ondervond hij 's Heeren heerlijke vertroosting.

Na eenigen tijd voerde de keizer hem met zich mede, overal waar hij heenging, zelfs op dien ongelukkigen krijgstoet naar Algiers, waar de keizer ternauwernood er het leven afbracht.

Toen hij met zijnen vorst weer behouden in zijn vaderland gekomen was, werd hij aan de inquisitie overgegeven, die hem veroordeelde levend verbrand te worden.

Tot het laatste toe beproefden de moenniken St-Romain tot herroeping te bewegen. Doch dit was alles vruchteloos. Als een krijgsheld van Christus stierf hij in de vlammen in den jaren 1548.

DE GAAY FORTMAN.

keeringe spanning of ontspanning, op en neder. Wij worden dan tot het wederkeeringe geven van ons zelve aan den Heiligen Geest verlost; en wederom, hoe meer wij ons zelve aan Hem geven, hoe rijker ook van de zijde des Heiligen Geestes de openbaringen naar ons uitgaan. Of ook omgekeerd, het kind van God dat zich afsluit en zich niet geeft, bedroeft den Heiligen Geest en dringt zijn heilige gemeenschap terug.

Ge hebt alzoo drieërlei geestelijke gesteldheid hierbij te onderscheiden.

Eenerzijds den geestelijken toestand, waarin de Heilige Geest u reeds met zijn innerlijke gemeenschap begunstigt en bewelddigd heeft, maar zonder dat hij het nog ontwaart, of er uwerzijds nog met werkelijke gemeenschap aan beantwoordt. Vooral bij kinderen komt dat voor. Het is de geestelijke periode van ons leven, die aan de doorbreking des geloofs, en aan de bekeering tot den Heiland onzer ziele voorafgaat.

Een andere fase is, als gij de inwoning des Heiligen Geestes in zijn gemeente niet alleen, maar ook in u zelve persoonlijk begint te ontwaren, en nu, door de liefde Gods overwonnen, ook u zelve aan den Heiligen Geest geeft; zijn gemeenschap ontdekt, en die ontdekte gemeenschap met wederkerige gemeenschap beantwoordt; en alsnu zaliglijk ontwaren moogt, hoe ge in die steeds dieper en innerlijker gemeenschap voortschrijdt van kracht tot kracht en van heerlijkheid tot heerlijkheid, u verlustigende in uw God en in zijn zalige nabijheid, als versmelende in zijn zieleverwarmende liefde.

En de derde fase die helaas, schier bij allen op haar tijd voorkomt, is, dat wel God de Heilige Geest bij u woning maakte en zijn gemeenschap schonk, en dat ge ook zelf die gemeenschap beantwoordt, en mocht voortvaren van genade tot genade, maar dat er toch daarna weer koelheid intrad die de liefde bluschte; dat wereldsch bedoele over u kwam, waardoor een gordijn tusschen u en den Heiligen Geest in uw eigen ziel werd geschoven; of ook dat door een plotselinge diepen val in zonde ge vervreemd werd van de zalige gemeenschap met uw God. Dan sneed daarom de Heilige Geest den band met uw ziel wel niet door, want zijn liefde is onveranderlijk en nooit laat Hij varen wat zijn hand begon. Maar voor uw besef, voor uw bewustzijn, van uw kant, is het dan de dood in plaats van het leven geworden, en al klopt de Heilige Geest dan van binnen nog, en al bidt Hij nog in u met onuitspreklijke verzuchtingen, van uw kant heeft de gemeenschap dan uit. De Heilige Geest woont dan nog wel in u, zoo ge waarlijk Gods kind zijt, maar gij geloof niet meer, en merkt er niet meer op, en leeft, als kendet ge den Heiligen Geest niet, voort; tot ten slotte ook die fase weer door de ontfermingen uws Gods wordt gebroken.

En daarom nu spreekt in de zegenspreuk: „De gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen“ zeer zeker allereerst de stemme Gods, die u vertroost, en u verzekert, dat de gemeenschap des Heiligen Geestes, eens begonnen, duurt tot in der eeuwigheid, opdat gij nimmer versagen, en na elke inzinking van uw geloof, altoos weer tot den inwonenden Heiligen Geest uw toevlucht zoudt nemen.

Maar toch, er ligt ook in de vermaning, de oproeping in den Naam des Heeren, dat gij ook van uw kant van nu gemeenschap met den Heiligen Geest niet moogt afdaten, doch veel eer die gemeenschap verkrijken, verdiepen en volmaken zult.

En daartoe is noodig, dat ge die gemeenschap op tweeërlei wijze sterkt, voor uw bewustzijn eerst, en dan in de uitgang van uw leven.

Voor uw bewustzijn, want het is niet goed, als ge gestadiglijk den Heiligen Geest vergeet, en wel aan den Vader en den Zoon, maar niet ook aan den Heiligen Geest de gedachte uwer ziel wijdt, niet bij Hem verkeert, niet met Hem bezig zijt, u geen heldere rekenschap geeft van zijn aanwezigheid en zijn inwonende in de gemeente en in uw eigen hart en in het hart van uw kinderen en huisgenooten. Kortom, als ge uw God zoekt, wel het oog opheft naar boven, en de ziel opbuigt naar de rechterhand des Vaders waar Christus is, maar God den Heiligen Geest, die in de gemeente en in uw eigen hart woont, voorbijgaat, niet toesprekt, niet aanroep, en Hem niet de liefde van uw hart wijdt.

Licht is dit zeer zeker niet te mijden. Het geloof in, en de belijdenis van, en het verkeer met den Heiligen Geest, is, als we ons zoo mogen uitdrukken, zoo hoog, zoo rein, zoo louter geestelijk, en ons hart neigt er zoo sterk toe, om liever van verre te roemen in een God die hoog boven ons is. Ook staat de zonde van ons eigen hart ons gedurig in den weg, om het waarachtiglijk te gelooven, dat God zelf in ons woont. Maar dit alles verontschuldigt u niet. Ge belijdt het, dat die inwoning er is, leeft er in uw hart dan ook naar. En de bevinding, de zalige uitkomst zal het u toonen, dat eerst wie zijn God nabij, d.i. in zijn eigen hart weet te vinden, ontgloeien kan in die warme innigheid der liefde, die door het minne geven en minne ontvangen reeds hier op aarde zalig maakt.

Zij daarom ook dit Pinsterfeest u weer ten prikkel, om die „gemeenschap des Heiligen Geestes“, te vernieuwen, te verhelderen, te verdiepen voor uw klare zielsbewustzijn; ook in uw geboden.

Maar dan ook, leer het verstaan, dat die Heilige Geest uw gemeenschap niet enkel in uw bewustzijn zoekt, maar veel meer nog, die gemeenschap wil in de stemming van uw hart, in de diepste roerselen uws levens, in de zielswortelen van uw inwendig bestaan, kortom in al uw neigingen en in de uitgangen van uw hart.

Want ook op daden komt het zeer zeker aan, en in niets zoo zeer als door goede werken wordt God de Heilige Geest in

zijn heiligen verheerlijkt. Maar dan moeten die daden, moeten die werken ook uit de gemeenschap des Heiligen Geestes voortkomen. Dan moeten het, als we zoo zeggen mogen, daden en werken van den Heiligen Geest en van uw geest saam zijn. Uw geest moet den Heiligen Geest in de binnenkamer van uw ziel ontmoeten, door den Geest zich bezielen, zich aandringen en bezwangeren laten, en ten slotte moet het één Godmenschenlijke aandrif van heiliger bedoelelen zijn, die in uw leven uitkomt, om God den Heiligen Geest te verheerlijken.

„Met gaven tot der menschen troost“.

Gij zijt opgevaren in de hoogte; Gij hebt de gevengenis van de menschen; Gij hebt gaven genomen om uit te deelen onder de menschen; ja ook de wederhoorings, om bij U te wonen, o Heere God. Psalm 68:19.

In het Paradijs ontving de aarde haar bevochtiging niet uit een regen, die van boven nederviel, maar uit een damp of nevel, die door de aarde werd uitgewasemd, en weer door het aardrijk werd opgezogen.

Zoo toch staat er: „De Heere God had nog niet doen regenen op de aarde, maar een damp was opgegaan uit de aarde en doorvochtte den ganschen aardbodem“.

Doch toen de zonde dat Goddelijk Paradijs van zijn Paradijsglans beroofd had, toen trok de uitwasemde dampen hooger op; vormden zich tegen den hemel aan tot wolken; en zoo daalde op het aardrijk die wonderre neder, waarmee, naar Jezus' woord, God regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen“.

Veelzeggende natuursymboliek! Steenkoud en verdorrend breidde zich onder den vloek, voor „menschen ook het aardrijk uit, en kon uit zich zelf niets uigeven dan onkruid, en doorn, en distel. Maar van boven komt het licht, van het firmament straalt de zonnegloed uit, en uit Gods hemel druppelt de alle dorheid vernieuwende, alle kruid ververschende, alle aardkruut malsch makende regen neder.

En vooral die regen spreekt. Want de zonnegloed komt ook wel van boven, maar schijnt toch in het morgenrood eer van achter de aarde op te gaan, om in zijn zenith aan den hemel te klimmen. Den regen daarentegen hoort ge uit den hemel komen. De regen druppelt of druist op de toppen der boomen, plast op het dak uwer woning, hij klettert tegen uw straten neer, en is hij in hagel vastgevroren, dan is het zelfs of er van boven met hagelsteen tegen uw vensterluis getikt wordt.

Maar ook al regent het slechts gewoonweg, dan nog hoort ge het gedruisch dat van boven nader komt, ziet ge in stralen de druppelen van boven benedenwaarts schieten, en voelt ge het op hand of aangesicht, dat de uigieting dier malsche druppelen u van boven toekomt.

Zonder overdrijving mag dan ook gezegd, dat God in niets zoo klaarlijk als in dien nedervallenden regen, het ons hoorbaar toeroept, dat Hij daarboven is, en als uit zijn woonstede ons de heerlijke gave van den regen toezendt, die het aardrijk komt verkwikken.

Een beelddraak, kwalijk te begrijpen in een land van regen aldoo, zooals Nederland is, maar met de weelde der ziel ingedronken in een land als het Heilige land was.

Een land met slechts tweemaal in het jaar één doorgaanden regen, en voorts altoos regenloos, tot het steeds meer verdorste, om dan hijgende uit te zien naar den verren dag, die komen zou, als weer tot aller menschen troost, de gave van Gods milden, malschen regen uit den hemel zou nedervallen.

Legt onze verzinning deze zinbeeldige spraak in den regen, die nedervalt, in? Of is er die beelddraak, die symbolische beduidenis in gelegd door God zelf?

Merk, om die vraag uzelven te beantwoorden, op wat Hozes Israel toeroept: „Het is tijd, om den Heere te zoeken, totdat Hij komt, en over u de gerechtigheid regene“, als om uit te drukken, dat alle gerechtigheid uit „menschen wil of werk opkomend verdort, en dat de ware, die u reddende gerechtigheid alleen als een regen van boven“ op u kan nedervallen, van uw God, die in Christus u gerechtigheid geeft.

Zelfs neemt Hozes het in het zede hoofdstuk nog dieper: „Hij zelf, de Heere, zal tot zijn troost zoekend volk komen, als een regen, als de spade regen of de vroeger regen“ (6: 3).

Ook de koningspsalm gaf reeds dezelfde gedachten aan. Niet alleen zijn gaven, maar „Hij zelf zal nedervallen als een regen op het nagras, als de druppelen, die de aarde bevochtigen“ (72: 6).

Zoo heet eenerzijds elke „gave die tot 's menschen troost“ nedervalt, een „regen Gods over zijn bezijkende erfenis“; wordt gezegd, dat de regen van boven de zijnen zijdelijk overdekt“, en dat alle Woord dat van God uitgaat, te vergelijken is bij „den regen die van den hemel nedervalt en doorvocht de aarde, en maakt dat ze voortbrengt en uitspruit, en zaad geve den zaai, en brood den eter“. Maar ook anderzijds is die regen die als een stroom nederkomt, het beeld van God zelve, en wordt bij Joel de „Leeraar der gerechtigheid“ zijnm met een woord genoemd dat ook „regen“ beteekent, en staat er als in één adem: „Verheugt u o kinderen Sions, en verlijdt u in den Heere onzen God, want Hij zal u zenden den Leeraar der gerechtigheid, en zal (in Hem) den regen u doen nedervallen“ (2: 23).

Dat zinnepel van het woord verstand menig uitlegger niet. Meer dan één las er zelfs niet anders in, dan de profetie van een naderende volkbreek.

Maar de kerke Gods heeft het steeds anders en beters begrepen.

Joel, zoo beelddig ze op het apostolisch getuigenis, looft profetisch in het beeld van den plasregen de uitstorting des Heiligen Geestes.

Beide, plasregen en uitstorting des Geestes, komende van boven; beide nedervallende van God; en beide gaven ons menschen tot troost geboden.

En zoo kon beeld en zaak ineensmelten, de Leeraar der kerke, d.i. de Heilige Geest, zelf de Regen van God heten.

dien Geest zelve, die op den Pinksterdag ons geschonken werd.

Zelfs mint de Schrift het, dit beeld van den regen uit te werken.

Zoo in Psalm 65, waar het heet, dat God eerst het land dorstig, brandende van dorst en begeerig maakt, en is het daartoe gekomen, dan ontsluit God zijn rivier vol waters daarboven, en verrijkt het land grootelijks; en God maakt de opgeploegde voren week door zijn druppelen, en zegent haar uitspruit, ja, tot zelfs de weide der woestijn bedruift Hij, en allerwegen waar God met zijn regen doortrekt, daar druipen zijn voetstappen als van vettheid.

Of ook als Jesaja ons het indringen van den regen in de diepte der aarde beschrijft, hoe hij den wortel der plant opzoekt, en het aardrijk doorvocht, en hoe de regen maakt, dat nu alle plant tiert en uitspruit, en alzoo vrucht bereidt voor zaai en voor eter.

Altegender natuursymboliek, zoals de sprake Gods in de natuur aan alle oord ter wereld uitgaat, maar in die natuurspraak God zelf ons de mysterien van zijn heiligheid ontluierend, en omdat we ziel en lichaam zijn, ons beurtelings met zinnelijke beelden en beurtelings met klare geeststaal toesprekend.

De dampen opvarend naar boven, en daarboven tot wolken vastgezet, en uit die wolken als gave Gods in den regen tot des menschen troost nedervallend.

En zoo nu ook, onze Heiland opgevaren ten hemel, en daarboven gezet aan de rechterhand des Vaders, en van dien Heiland op ons nedervallend de gave tot „menschen troost in den Heiligen Geest“.

Het andere beeld, dat de Heilige als in een wolke woont, sluit zich hierbij aan.

Ge kent die wolke der heerlijkheid, die gezien is op den Thabor; die Salomo's tempel bij zijn inwijding vervulde; die stond boven den Tabernakel; en die aan de Scheitsee zich tusschen Israël en Pharaos' heir plaatste.

Een wolke die glansde van innerlijke schittering in den nacht, en daarom ruikolom genaamd werd; maar die, als de zon opging, gelijk aan een glanzige wolk in het aanschouwen was, en alsdan heette de wolkekolom.

Diezelfde wolke die op den Olijfberg gezien is, en die ten leste den Heiland, die opvoer, onderschepte voor der jongeren oog.

Zoo vlecht de Majesteit Gods in zijn natuur zich tot een majesteus geheel aan met zijn geestelijke mogendheid, en in ons is het zielverdooving en stompingheid, als we jaargetijde na jaargetijde de wolken zien kunnen zien saampakken, en Gods bliksems het zwark zien verlichten, en zijn regen kunnen zien en hooren nedervallen, zonder dat ons hart iets van de sprake die van al deze werken Gods uitgaat, weet te beluisteren en te verstaan.

En toch juist bij de uitstorting van den Heiligen Geest hebben wij die beelddraak der natuur zoo van noode.

Voor den Heiligen Geest hebt ge geen vorm in uw voorstelling. In onbegrepen myserie trekt zich de Heilige Geest voor u terug. En na eerst uw ziel voor zijn gemeenschap gespannen te hebben, eindigt de Heilige Geest altoos weer met een naam, een onbegrepen klank voor u te zijn, die even door uw bewustzijn glijdt, maar u even spoedig ontglijt.

En juist daarbij nu komt u die beelddraak van het natuurlijke leven te hulpe, en de Schrift zelf onderwijst u, hoe ge in die beelddraak de werkingen des Heiligen Geestes vertolken zult.

Uw ziel als het dorstig aardrijk, naar uw God begeerig gemaakt, en toch de teederheid van de gemeenschap uws Gods dervend, tot de rivier des geestelijken levens zich ook voor u ontgilt, en u grootelijks komt verrijken.

Just in denzelfden gedachtegang waarin Jezus het uitriep: „Wie dorst heeft come, en drinke het water des levens om niet, en het zal in hem worden tot een fontein, zoodat de wateren des levens uit zijn buik zullen stroomen“.

Zoo toch ziet ge ook op den akker, den regen niet alleen indringen in de kluiten, maar als deze verzadigd zijn, zich ook in de greppelen tot stroompjes vergaderen, en wegvloeden naar de diepere plaatsen, om het water gereed te doen zijn, als de regentijd voorbij is.

En evenals die regen, zoo ook dringt u die Heilige Geest tot in den bodem uwer ziel door, en zoekt ook in dien bodem den wortel van uw leven op, om dien wortel van uw zieleven te besproeien, nat te maken en te doorvochten.

Voorts maakt dan die Heilige Geest ook in uw ziel de harde kluiten week, en die weeke en vochtige aarde biedt zich dan aan den wortel van uw zieleven aan, om opgeslorpt te worden.

Zoo wordt uw ziel gevoed en gedrenkt tevens. Het zaad ontkiem. De kiem buigt zich opwaarts. Ten leste komt het uitspruit. Uit dit uitspruitel wordt het koren gewonnen. En zoo rijpt er zaad voor den zaai en brood voor den eter. D. w. z. uw eigen ziel wordt eerst zelve geestelijk doorvoed, en in ontfermende liefde strekt dan de hand uwer ziel zich naar de velden der toekomst uit, om altoos weer het zaad uit te zaaien, en altoos nieuw gewas op Gods geestelijken akker te doen opspruiten, zijn Naam tot prijs.

Zoo voelt ge hoe die beelddraak der natuuraal u te stude komt.

In de trekken van dit regenbeeld, ziet ge als den dorren akker uwer ziel voor u liggen; ge ziet den regen des Geestes op u nedervallen; ge ontwaart zijn doorvochtiging van uw innerlijk leven; ge ervaart het hoe de wortel daarinne geraakt wordt; en ge ziet de vrucht des Geestes aan uw eigen haimen uitspruiten. Ge voelt u door dien Geest gevoed, en door dien Geest bekwaamd, om opnieuw met blij gejuich het zaad op den akker uit te strooien.

En dat alles ziet, ontwaart en gevoelt ge, niet als uit u zelve opkomende, noch ook als van uw ziel uitgaande, maar als op uw ziel nedervallend.

Het is de regen des Geestes die op den Pinksterdag van boven nederviel, en nu als een rivier Gods zich over de velden des Geestes uitbreidt.

Een onuitspreklijke gave u van uw verhoogen Heiland toekomende, en u met al Gods heiligen geschonken „tot der menschen troost“!

Amsterdam, 4 Juni 1897.

Register op E Voto.

De intekening op het REGISTER van E VOTO wordt den 15den Juni e. k. gesloten.

Al 's Heeren erfvolk.

Zoowel in 1834 als in 1886 heeft steeds de gedachte op den voorgrond gestaan, om 'al 's Heeren erfvolk' weer om zijn heilig altaar te verzamelen.

Klaar en helder ging reeds uit Ulrum de roepstem uit, om zich straks weer te hereenigen met een ieder in den lande, die 's Heeren Woord, Dienst en Tucht eeren wilde. En in 1886 is de hand der broederlijke liefde naar alle kant uitgestoken, om ook de op zich zelve drijvende vrije kerken hier en daar in den gemeenen broederband op te nemen.

Ja, ook na de consolidatie van het werk in 1892, is nog steeds de betuiging herhaald, dat we in niets sectorarisch wenschten te staan, maar de bede in het hart droegen, om ook met die broeders van Gereformeerde belijdenis, die nog vijandig tegen ons over stonden, als in één slagorde te mogen optrekken.

We meenen zelfs vasten grond onder de voeten te hebben, indien we dit streven en bedoelen als aller broeders en aller kerken ideaal beschouwen.

Dat we daarbij van 'al 's Heeren erfvolk' spreken, is in het minst niet de taal van den hoogmoed of van geestelijk exclusivisme.

Het verborgen terrein des harten betreden we niet, en we blijven met Calvijn en zijne groote volgelingen betuigen, dat de Heere de zijnen heeft in elken kring, in elk land, onder alle natie, in elke kerke.

Hier echter is alleen sprake van de zichtbare kerke, van de uitkomende belijdenis, van het saam optreden onder de banier des Heeren in de van Hem bestelde orde, en alleen wie alzoo zich aaneensluiten en optreden, vormen in het zichtbare een volk of erfvolk.

Buiten Duitschlands erve zwerven miljoenen Duitschers, maar die als zoodanig niet meer onder het Deutsche volk gerekend worden. Onze landverhuizers die naar Amerika en Afrika togen, zijn zeer gewisselijk van onzen alouden stam, maar behooren niet meer tot het Nederlandsche volk.

In het zichtbare kan uit dien hoofde 'al 's Heeren erfvolk' alleen die schare van geloovigen aanduiden, die één belijdenis belijden, en krachtens die éénheid van belijdenis den drang hebben, om in één kerkverband, onder één kerkenordening te gaan leven.

Niet eerst de kerkenordening, en dan de Belijdenis, maar de Belijdenis voorop, omdat in de Belijdenis de beginselen liggen uitgesproken, ook voor het optreden der kerke in het zichtbare en in goede ordening.

Om niet in zinledige frasen te vervallen, of te verzinken in mystieke gissingen, is daarom in het zichtbare allereerst de vraag te stellen, wie saam met ons de één Belijdenis vasthouden, om eerst alzoo te komen tot de tweede vraag: wie met ons naar die Belijdenis leven en handelen willen.

Ook dit laatste.

Ruben en Gad behoorden wel terdege tot Israël, al bleven ze ook zitten bij de schaapskooien, toen de banier des Heeren in den strijd werd uitgedragen.

Belijdenis, en leven naar die Belijdenis, zijn en blijven twee.

Maar is het er ons waarachtiglijk om te doen, om al wie de Belijdenis der vaderen nog eert en liefheeft, weer tot één kracht in den lande en alzoo tot een zegen voor ons volk en tot een eere voor Gods naam te stellen, dan moet onverbidlijk op die eenheid van Belijdenis worden teruggegaan, moet een ieder daarin zijn aansprakingspunt zoeken, en van daar uit de geesten zoeken te veroveren.

Het is op die manier, en langs dien weg, dat de mannen van 1834 ten slotte ons het hart hebben veroverd, en het is alleen in dien zelfden weg dat wij, met hen saam, invloed zullen erlangen op 't hart van de broeders, die eenzijdige waarheid Gods met ons belijden, maar thans in kerkelijke practijk nog tegen ons over staan.

Die oververing zal geen inlijving zijn, evenmin als het een inlijving in 1886 is geweest.

De Heere onze God heeft velerlei paden. Maar het eind van alle die paden ligt toch altoos bij den eindpaal, die al de zijnen in de vreeze zijns heiligen naams hereenigt.

Afbrokkeling.

Het is, alsof hetgeen op het Javaansche Zendingsgebied van de vroegere actie van Gereformeerde zijde nog overbleef, gaandeweg afbrokkelt.

Nu weer heeft Horstman zijn ontslag gevraagd en verkregen.

Midden-Java ten noorden verliest daarmee zijn Zendingsman, en Pekalongan zijn prediker.

Op zichzelf nu is hier voorschands niets aan te doen, en valt uit zulk een feit niets af te leiden. De beste actie kan tegenwoordig werken, en diepe beproeving kan de weg zijn tot verwerving van ver strekkenden invloed.

Maar tweeërlei vraag dringt zich dan toch op.

De eerste rakende het personeel, de tweede betreffende het terrein der Missie.

Is het goed, is het raadzaam, zoo zouden we de eerste vraag formuleeren, om een éénig missionaris geheel geïsoleerd op een eenzaam station te plaatsen?

Veel andere kerken volgden, gelijk men weet, steeds den regel, om als we ons zoo mogen uitdrukken, een commissie, en niet één persoon, namens de kerke tot de Heidenen en Mahomedanen af te zenden. De Roomsche Missien zijn bij voorkeur zelfs commissien uit drie personen bestaande.

Doch dit, zeer zeker interessante punt van missionaire methode laten we voor ditmaal nog rusten.

Onze vraag is ditmaal alleen, of voor een missionaris kracht in isolement ligt, d. w. z. of hij op zulk een wijze is uit te zenden, dat hij in heel zijn streek, tenzij hij op verre reis wil uitgaan, de eenige Europeesche man in de Missie zijner kerke is.

Het laat zich denken, dat men op een station een Bedienaar des Woords, een arts en een man der school heeft. Het laat zich ook denken, dat eenzijdig kerk twee stations zoo dicht bij elkander bezit, dat ze haast wat wij zouden noemen, een combinatie vormen. En zelfs is het denkbaar, dat twee kerken, die bijna gelijke confessie hebben, elk een station hebben op eenzelfde plaats.

In al die gevallen is de gezonde niet als een eenzame musch op het dak.

Er is voor hem contact mogelijk. Hij kan door gesprek en omgang op de hoogte blijven. In mogelijk voorkomende gevallen kan hij overleg plegen. En ook, als krankheid of afwezigheid zijn arbeid stremt, is er mogelijkheid, zoo niet van tijdelijke waarneming, dan toch van tijdelijk toezicht, om den arbeid van de inlandsche helpers loopende te houden.

Reeds hier te lande zou men daarop bedacht moeten zijn; maar veel meer nog moet hierop gelet in de Oost-Indië.

Het is toch een feit, dat zeker 60 pCt. van wie naar Indië gaan, zekeren tijd noodig hebben, om hun gestel aan het klimaat te gewennen; iets wat dan al zeer spoedig de noodzakelijkheid met zich brengt, om een tijdlang zijn toevlucht te nemen tot de hooger gelegen bergstreken. Ook onze twee laatstelijk uitgezonden mannen hebben beiden dien tijd moeten betalen.

En dan leert de ervaring even bevestigend, dat de meeste uitgezonden, ook al zijn ze tamelijk aan het klimaat gewend, na verloop van zeker aantal jaren, aandringeren op een tijdelijk verlof naar Nederland.

Buiten en behalve de gewone absentien, die bij alle ambten voorkomt, heeft men bij de Missie alzoo te rekenen met twee zeer ernstige extra-absentien, die gedurig het werk der Missie verstoren.

Nog op dit ogenblik is broeder Bolwijn van Soerabaya gerepatriëerd wegens ziekte, broeder Huyisingh te Batavia dringt sterk op langdurig verlof aan, Pekalongan is nu geheel zonder, en Ds. Adriaanse is nog niet recht in het klimaat „ingeburgerd“.

Alleen op Soemba marcheert het, en in Djoejo, en broeder Zuidema kan zijn werk voortzetten. Aldus twee van de zes.

Cijfers die hier genoemd moesten worden, om de ernstige betekenis van onze opmerking in het licht te stellen.

Dit nu moet o. i. nopen tot ernstige toetsing van de dusver gevolgde methode.

Want wel hooren we reeds de tegenwerping, dat „twee masten op één schip“ dikwijls nog slechter gaat, en dat droeve ervaring heeft geleerd, hoe twee missionaire mannen op eenzelfde station al spoedig aan het kraken sloegen. Maar hierop luidt ons antwoord, dat twee mannenbroeders, die, gezonden namens de kerke van Christus, in het aangezicht der heidenen of Mahomedanen aan het kraken slaan, derwijs toonen voor alle missionaire positie volslagen ongeschikt te zijn, dat de zedende kerke, na ernstig vermaan en bestraffende waarschuwing, o. i. geen oogenblik zou mogen aarzelen, aan zulk een missionair schandaal een einde te maken. En we zijn dan ook overtuigd, dat, zoodra de missionairen behoorlijk onder een kerkeraad of classis hier te lande staan, zulke giftige uitwassen aan den missionairen stam, strengelijk en onverbidlijk zullen worden afgesneden.

Op dit argument gaan we daarom niet in. Slechts zoo het ons nopen nogmaals aan te dringen op wat we reeds lange jaren voorstonden, t. w. hierop, dat de kerken op Java een gedelegeerde mochten bezitten, die in haar naam de stations inspecteeren, en bij voorkomende moeilijkheden, of zelf hulpe bieden, of aan de kerken rapporteeren kon.

Maar ook afgezien hiervan, geven we in ernstige overweging, of de eenzame Missie niet moet worden prijsgegeven.

Zelfs Paulus, de heilige apostel des Heeren, ging zooged als nimmer alleen, waar hem toch in de toenmalige Griekse wereld, met haar Joodsche kolonien in bijna alle steden, nimmer een gevoel van eenzaamheid overvallen kon, als op Java zoo loodzwaar op den eenzamen missionair drukt.

Wij, die hier in Nederland voor de Missie ijveren, kunnen er ons bijna geen denkbeeld van vormen, hoe verlaten en op zichzelf teruggeworpen een eenzaam missionair zich onder zoo gansch andere bevolking gevoelen moet, en dat te meer overmits de Europeesche bevolking, met wie hij eenzelfde plaats bewoont, gemeenlijk met zeker krenkend medelijden op allen Zendingsarbeid neerziet.

En niet minder klemt de bedenking tegen eenzame Missie bij grotere absentien door repatriëering, ziekte of ontslag. Dan toch duurt het soms een jaar en meer, eer de post weer bezet is, en in dat jaar van verlatenheid gaat het station vaak harder achteruit, dan het in vier jaren van actie vooruit kwam.

Niemand toch vorme zich van den inlandschen helper te hooge gedachte. Hun opleiding is nog zoo bijna niets beduidend, dat de minste Zondagsschoolonderwijzer hier te lande een professor is vergeleken bij wat in den regel deze inlandsche helpers voorsnug praesteeren kunnen.

Het kon wel anders zijn, en het zal ook wel anders worden, maar voorschands staat de missionaire kracht van deze mannen nog op zeer laag peil.

En met deze eerste vraag, of men wel goed doet met de gezonden mannen in zulk een isolement te plaatsen, hangt vanzelf een andere, tweede vraag saam, of men namelijk wel verstandiglijk handelt, met zijn Zendingssterren in den aanvang zoo uitgebreid te nemen.

Dat we nog pas aan den aanvang van

onze Missie o onbetwistbaar, oogenblik af initiatief plaats ons als in den als vrucht van zoo gering, al groot aantal ja dig gedreven moed om de w te zien, kwalijk komen, dan d moeten.

En nu is het goed gezien wa naire kracht, baar groot ter Soemba late buiten het ge eiland, waarva op onzen Arch leven in onze op Sumatra.

En nu is o slag geleegd, d Verdelijckh paedagogisch d Doch hierov

Stellig is het ten, dat ook gedachte ga Jarenlang he looze verwarrin dit terrein d was geworden. uit de wildernis ging, is wel v zelf ook op gevestigd gew meerder drang i wie waande dat ganschelijk ach tweeën één, of standen niet te denkbeelden te zelf der Liturgi Gunne men c in dit niet zoo zijds meê te s In de prac vraagstukken n staande vragen i is juist helder i dacht, die al heerschen moel Het denkbee geheel teloozi zamerhand kom Dit gevoelt i mulier van der De tijd ligt i dat dit Formul predikant of s vermind, beke veranderd werd leek, die d op den tast af Kerken nu v Formulier nu is, zijn bijkba dachtte vervree gaat den Dien veroorlooft, als die ze duldt.

Doch juist i dan ook het k Vele ouders, noch begrip h genoegen mede kind de waarh werd uitgelicht daar een zins dankzegging v van eigen for maar wel schol of in de uiteen veranderingen wezen zelf van Daarmee w hun Sacrament hun kind ont kind, of wil m recht had.

Voorarl Dr. i dat de ouders, kindeke te xoe des Woords zij gewoon, of al Formulier te trok, dat ook schaduw van Zondvloed en door de Roode gelaten.

Dese raad kw vanzelf spreekt, en reeds als z die bij de ou Een langen tij in dezen toesta tegen het eig het Formulier zijds van de vol die den cisch s hier, onvermink kansel zou wo van de volgel geen de minste dankzegging v sneet die te st verzacht werd, den, dat de t toelichting en den aangetast.

Dat tweeledi willekeur in zal allengs het g Dienaren des V lijk verhaspeli lieten, en zich wensch van s schikken.

In betrekkel